

Det talte ord gælder

Jeg er kaldt i samråd, fordi der nu er faldet dom fra Højesteret i sagen, der handler om Køge Kommunes afgørelser om at nedsætte hjælpen til to borgere.

Jeg er blevet stillet tre spørgsmål fra hhv. Karin Nødgaard (DF) og Finn Sørensen (EL). Alle tre spørgsmål angår dommen, og jeg vil derfor - efter aftale med spørgerne - besvare spørgsmålene samlet.

Vi drøftede sagen i Socialudvalget i november sidste år, hvor jeg også var kaldt i samråd om Køge Kommunes afgørelser. Dengang fandt jeg det rigtigst ikke kommentere på sagen, da den var blevet anket til Højesteret.

Nu er der faldet dom i Højesteret. Både Finn Sørensen og Karin Nødgaard har udbedt sig mine bemærkninger til dommen, så den vil jeg starte med at kommentere på.

Højesteret stadfæster Landsrettens dom. Højesteret slår dermed fast, at det ikke er ulovligt for en kommune at sænke serviceniveauet – heller ikke selv om det er begrundet i besparelser. Men det *er ulovligt*, hvis

kommunen ikke foretager en konkret og individuel vurdering af borgerens behov. Den enkelte skal selvfølgelig have den hjælp, der er behov for.

Det kommunalt fastsatte serviceniveau er udgangspunktet for, hvad borgeren kan forvente af hjælp i forskellige situationer. Fx hvor tit borgeren kan forvente, at der bliver gjort rent rengøring, hvis borgeren ikke selv kan gøre rent. Men serviceniveauet skal altid fraviges i de tilfælde, hvor borgeren har behov for mere hjælp end efter serviceniveauet.

Højesterets dom ændrer dermed ikke på retstilstanden. Den slækker ikke på kravene til kommunerne. Og det er jeg rigtig glad for, for borgerne skal naturligvis også fremover have den hjælp, som de har behov for.

Dommen giver derfor på ingen måde kommunerne grønt lys til fremadrettet at spare hjemmehjælpen væk. Kommunerne kan altså ikke bare nedsætte hjælpen til borgerne over en kam uden først at sikre sig *i hvert eneste tilfælde*, at hjælpen opfylder borgerens behov.

Jeg kan godt forstå, hvis nogen har frygtet, at denne dom vil åbne op for, at kommunerne kan skære i den hjælp, som nogle har så hårdt brug for. Jeg ønsker ikke et system, hvor borgerne eller deres pårørende skal være utrygge ved, om de kan få den nødvendige hjælp. Derfor er jeg også glad for, at Højesteret slår fast, at den enkelte fortsat skal have hjælp efter behov.

Jeg vil gerne slå fast, at når det gælder hjælpen til vores ældre, er det helt afgørende, at den enkelte får den hjælp, han eller hun har behov for. Det sikrer - efter min mening - det grundlæggende princip i serviceloven om, at alle borgere har ret til en konkret og individuel vurdering.

Det er ikke ulovligt for en kommune at sænke det generelle, vejledende serviceniveau med en begrundelse om, at kommunen skal spare. Så længe kommunens serviceniveau stadig holder sig indenfor lovgivningens rammer og så længe, der foretages en konkret og individuel vurdering af behovet hos den enkelte. Kommunen kan altså ikke undlade at iværksætte hjælp, som borgerne har behov for, med henvisning til økonomiske hensyn.

Men, hvis kommunen ændrer kvalitetsstandarderne, og dermed ændrer niveauet for, hvad kommunens ældre borgere kan forvente af hjælp, så kræver det en ny afgørelse og vurdering i *hvert eneste* tilfælde. Kommunen kan altså ikke bare nedsætte hjælpen til alle borgere over en kam og på den måde se stort på borgerens retssikkerhed. Det vil være i strid med serviceloven.

Begge spørgere vil gerne vide, hvad jeg mener, at konsekvenserne af dommen vil være for borgerne og for udmålingen af den hjælp, de kan forvente sig forvente sig fremadrettet.

Som jeg har nævnt, betyder dommen ikke, at kravene til kommunerne slækkes.

Højesteret slår jo fast, at det er den enkeltes behov, der skal være styrende for udmålingen af hjælpen. Det betyder, at serviceniveauet kun kan være retningsgivende og aldrig afgørende for, hvor meget hjælp en borger har krav på.

Jeg hæfter mig ved, at KL i forbindelse med offentliggørelse af Højesterets afgørelse har været ude og sige, at det ikke er sådan, at kommunerne står klar

med en tsunami af besparelser, og bare har afventet dommen, før de vil gennemføre dem.

For dommen har ikke givet dem carte blanche til at ændre på den måde, de tilrettelægger ældreplejen. Det har *altid* været op til kommunerne at fastlægge de lokale serviceniveauer og de konkrete kvalitetsstandarder. Og det har *altid* været et krav, at borgeren skal have den hjælp, som vedkommende har behov for. Det ændrer dommen ikke på.

Serviceniveauet og de lokale kvalitetsstandarder er udtryk for de lokalpolitiske prioriteringer i en kommune. Det er kommunalpolitikerne, der skal stå på mål for den lokale ældrepleje, og de er jo valgt af kommunens borgere.

Karin Nødgaard vil gerne vide, om jeg synes, at det er acceptabelt, at kommunerne reducerer hjælpen til borgerne som led i en spareøvelse.

Det korte svar er naturligvis, at det er det *kun*, hvis kommunen sikrer sig, at borgeren fortsat får den hjælp, som vedkommende har behov for.

Jeg kan godt forstå, hvis borgerne undrer sig over, at den hjælp, de har fået tildelt af kommunen, ændrer sig, når deres funktionsnedsættelse stadig er den samme som før. Især når det går den vej, at de bliver frataget noget hjælp. For hvordan kan man som borger være berettiget til mindre hjælp, når ens tilstand hverken er forværret eller forbedret?

Kommunen har mulighed for at tilpasse hjælpen til borgeren løbende og genoverveje, om der er mere effektive måder at løse samme opgave på. Eller om hjælpen virkelig matcher de behov, borgeren har.

Så selvom en borger i første omgang har fået tildelt en hjælp af et bestemt omfang med udgangspunkt i en varig funktionsnedsættelse, har borgeren ikke et ubetinget krav på i al fremtid at modtage den samme hjælp – hverken i omfang eller udformning.

Jeg understreger blot – som også nævnt under det sidste samråd -, at det helt overordnet set er muligt for kommunerne at ændre måden og omfanget at give hjælpen på, selvom borgerens behov i udgangspunktet ikke har ændret sig. Men kun hvis afgørelsen om ændringerne i hjælpen er konkret begrundet i hvert eneste tilfælde.

Kommunerne afprøver hele tiden nye og bedre måder at tilrettelægge hjælpen på. Et eksempel er de velfærdsteknologiske løsninger som fx GPS-teknologien til demente, vasketoiletter og spisemaskiner. Et andet eksempel er rehabiliterende indsatser til de ældre, som jeg ved, at stort set alle landets kommuner tilbyder. Begge dele kan være medvirkende til, at borgerne bliver i stand til at klare større dele af hverdagen selv. Det giver større livskvalitet. Og derfor giver det rigtig god mening.

Finn Sørensen spørger, om jeg mener, at det gældende lovgrundlag er tilstrækkelig til at sikre ældre borgeres ret til den nødvendige omsorg og pleje ud fra en konkret og individuel vurdering.

Det mener jeg, at det er, for Højesteret slår jo netop fast, at den enkelte borger skal have den nødvendige omsorg og pleje på baggrund af en konkret og individuel vurdering. Serviceniveauet er kun vejledende i forhold til, hvilken hjælp en borger kan forvente. Det ændrer afgørelsen ikke ved.

Kommunale serviceniveauer findes jo ikke kun på ældreområdet, men på mange områder, og er udtryk for de politiske prioriteringer i kommunen. Det handler

i høj grad om nærdemokrati og om at lade borgerne have indflydelse på den hjælp, de kan forvente at få.

Jeg er glad for det system, vi har i dag. Her vurderes behovet for hjælp af dem, der er tættest på borgeren. Det er fagpersonalet ude i kommunerne, som skal træffe de konkrete afgørelser om, hvilken hjælp en borger skal have. Det er de bedst til.

Og så er det jo sådan, at en borger, som ikke mener, at han eller hun får den hjælp, som de har behov for, altid har mulighed for at klage over den konkrete afgørelse.

Vi har i Danmark et system med et lokalt demokrati, hvor de folkevalgte lokalt har indflydelse og ansvar inden for lovens rammer.

Det betyder, at kommunerne skal foretage en fornuftig prioritering af midlerne, og samtidig skal de tilbyde en ældrepleje af høj kvalitet. Og de skal hele tiden sikre, at alle borgere får den hjælp, der matcher deres behov.

Her er den konkrete og individuelle vurdering nu engang den, der skaber den bedste sikkerhed for borgeren og for, at den enkelte får den rigtige hjælp.

Det ligger mig meget på sinde, at den gruppe af ældre, som er afhængige af hjælp fra andre, kan leve et værdigt og meningsfyldt liv. Derfor skal de naturligvis også have den nødvendige hjælp fremover.